

KÜLÖNFÉLÉK.

Az Országos Erdészeti Egyesületből. Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányára múlt hó 20-án ülést tartott, melynek jegyzőkönyve a közbeeső karácsonyi ünnepek miatt jelen számban még nem lévén közölhető, az ülés lefolyásáról főbb vonásokban a következők tájékoztathatják t. olvasóinkat.

A pénztári jelentés előterjesztése és tudomásulvétele után kiadásra került a Horváth Sándor alapítvány jutalomdíja. A leadott 13 szavazatból 10 esett *Laitner* Elek min. tanácsos besztercei erdőigazgatóra, aki ekként az alapszabályok értelmében a jutalomdíjat elnyerte. A magyar erdőgazdaság körüli érdemeit az ajánlóirat a következőkben méltatja találóan:

„*Laitner* Elek, mint a besztercei m. kir. erdőigazgatóság főnöke, a magyar erdőgazdaság gyakorlati művelése terén egy egészen különleges munkakör betöltésére van hivatva.

„Mennyire fontos ez a munkakör, leginkább igazolhatja az a körülmény, hogy az említett erdőigazgatóság létesítése külön evégből hozott törvény az 1890. évi XIX. t.-cz. alapján történt, amely törvényt viszont azért alkotta meg a törvényhozás, hogy ezzel a minden időre szóló intézkedéssel a korábbi kormánybiztosság által kifejtett üdvös működés állandóan biztosíttassék s ekként az országnak egy egész vármegyére terjedő erdődús vidéke a gazdasági romlástól megmentve, országos érdekből visszahódíttassék a kulturának.“

„A törvény végrehajtásából az erdőigazgatóságra kezdettől fogva nagy feladatok hármanak. Helyrehozni azokat a károkat, melyeket a nép a rendszertelen gazdálkodás időtartama alatt az erdőművelési teendők teljes elhanyagolásával s az erdőhasználatok czélszerűtlen gyakorlásával okozott; másrészt gondoskodni az erdők becses faállományának értékesítéséről úgy, hogy e fontos kérdésben az erdőbirtokos érdekei az ország gazdaság-politikai érdekeivel teljesen összeegyeztetve nyerjenek kielégítést, tehát úgy, hogy az erdővagyon jövedelmeztetése ne egyedül a haszonélvező birtokos jelen érdekeihez igazodjék, hanem az erdőgazdaság fejlődésének útját hasznos beruházásokkal a messzebb jövő számára is biztosítsa, amellet hogy ezekkel a beruházásokkal az értékesítési viszo-

nyok kedvező alakulására általában is jótékony befolyást gyakorol, ami az ország összes erdőbirtokosainak közös érdeke.”

„De az erdőigazgatóság hivatása nemcsak a szigorú értelemben vett gazdaságpolitika szempontjából fontos, hanem abból a szempontból is, melyre egyesületünk — tagjainak hazafias érzéséből folyólag — megalakulásának pillanatától kezdve mindenkor nagy súlyt helyezett. Az a hazafias szellem ugyanis, mely egyesületünk egész működését áthatja, a besztércei erdőigazgatóságban egyik legerősebb várát bírja.”

„Ámde ha jóleső megnyugvással halljuk mindnyájan annak általános elismerését, hogy a magyar állameszme harcosai közt a magyar erdészek nehéz feladataikat mindenkor hazafias buzgósággal teljesítik, a magunk körében méltán adózhatunk különös hálával azoknak, akik ezt a mindenekfelett becses elismerést a magyar erdészet számára valóban nehéz körülmények közt vivják ki.”

„Ennek a magyar erdőgazdaság gyakorlati terén nagy feladatok megoldására hivatott s hivatásának magaslatán álló erdőigazgatóságnak főnöke, vezetője, valósággal lelke s egyszersmind ajánlottunk is: Laitner Elek miniszteri tanácsos, akit hasznos és sikeres működéseért úgy alkalmazója, a kormány, mely őt az 1890. évi XIX. t.-cz. végrehajtásának terhes feladataival megbizta, valamint a nép, melynek gazdasági és kulturális ügyeit mély belátással gondozza, egyaránt nagyra becsül s akinek egyesületünk szellemével teljesen megegyező hasznos és sikeres működését mi viszont arra is teljesen érdemesnek tartjuk, hogy a Horváth Sándor-alapítvány jutalomdíjának odaitélésével egyesületünk részéről szintén méltó elismerésben részesíttessék.”

A jutalomdíj kiadását követően az adóreformnak az erdőgazdaságra várható hatása került tárgyalásra, amely azonban határozathoz nem vezetett, hanem *Bedő* Albert dr. első alelnök elnöklése alatt bizottság küldetett ki a szövevényes ügy beható tárgyalására és javaslatétel végett.

Ezek után az igazgató-választmány elfogadta *Kaán* Károly indítványát országos erdőgazdasági tanács létesítése tárgyában. A jelentős indítvány részleteire nézve utalunk az ülésről szóló jegyzőkönyvre, amelyet legközelebbi számunkban közlünk.

Elhatározta továbbá az igazgató-választmány, hogy az erdész-

jelölti állásoknak a X. fizetési osztályba való besorozását újból kérelmezi a kormánytól, hivatkozva arra, hogy a törvényszéki aljegyzői állások is átsoroztattak a X. fizetési osztályba.

Rónay Antal min. tanácsos, választmányi tagnak levél útján kifejezett lemondását az igazgató-választmány sajnálattal vette tudomásul.

A jótékony alapítványok segélyeinek megszavazása után az igazgató-választmányt kisebb folyóügyek foglalkoztatták, amelyek közül még felemlitendőnek tartjuk, hogy az egyesület lépéseket fog tenni, hogy kiadványait Az Erdő cz. lap előfizetői a tagoknak biztosított kedvezményes áron vehessék meg.

Végül még egy körülményről kell megemlékeznünk, amely az ülésnek bizonyos ünnepélyes színezetet kölcsönzött. Ezuttal diszitették első ízben azok a festmények a közgyűlési terem falait, amelyek a múlt évi jubiláris közgyűlés határozatából készültek és a terem művészi díszének emeléséhez lényegesen hozzájárulnak. A terem egyébként is átalakult. Az ablakokkal szemben lévő falról a kijáratú ajtó és a sok helyet elfoglaló cserépkályha eltűntek s helyüket a fal közepén díszes gázkandalló foglalja el, mely fölött Tisza Lajos gróf régebbi arcképe talált helyet, mely eddig a kisteremben volt. A gázkandallótól jobbra-balra tölgyfaborításos pad vonul végig a falon, amelyet eddig két nagy könyvszekrény foglalt el.

Tisza Lajos gróf képétől balra látjuk, mindannyit szép tölgyfakeretben (balról jobbra haladva), *Bedő* Albert dr. sikerült arcképét, amely *Braunecker* Stina bárónő ecsetjét dicséri és az egyesület nagyérdemű alelnökét sétatömbben, egy fenyves elmosódott háttérével ábrázolja; utána *Keglevich* Béla gróf egykori elnök képe következik, mely *Madarász* Viktort vallja mesterének.

Tisza Lajos gróf képétől jobbra *Bánffy* Dezső báró arcképe lép ki élesen a sötét háttérből. A festményt *Endrey* Sándor művészi keze alkotta. A sort *Horváth* Sándornak *Zilzer* Antal által festett arcképe zárja be, mely az azóta oly tragikus módon szeme világát vesztett művész egyik utolsó alkotása.

Az Ő felsége a király arcképével szemben lévő toloajtós falon van elhelyezve *Wagner* Károly és *Divald* Adolf arcképe. Az elsőt *Angyalffy* Erzsébet, a másodikat *Horváth* Andor készítette.

A visszavándorlás hatása. Nálunk Máramarosban már évek óta bosszankodás tárgyát képezi ama körülmény, hogy akinek az országban, de még az országon kívül is erdei munkásra van szüksége, az mind Máramarosból toborozza el előlünk erdei munkában jól kiképzett ruthénjeinket. Az idei száraz esztendőben nagyon is megéreztük a munkáshiányt, a gyenge vízállás miatt két hétig is kellett a gátakban a vizet gyűjtenünk, míg egyszer tutajozni lehetett, míg más rendes időjárásu esztendőkben hetenkint kétszer s csak ritka esetekben tutajoztunk hetenkint egyszer. A szárazság miatt tehát erősen megcsappant a tutajozással foglalkozó munkások keresete s egyre-másra hagyták el a vidéket, hogy idegen munkában, az ország más részeiben jobb keresethez jussanak. Ezek a munkások most tömegesen térnek vissza a fatornyos hazába, kiszorították őket az Amerikából hazavándorolt munkások s az a helyes igyekezet, hogy a visszavándorlók munkával láttassanak el. A hazatérő ruthéneket nem kell sajnálni, kapnak ők itthon munkát eleget, annál örvedetesebb azonban, hogy az Amerikából visszavándorlók is erdei munkához fognak. Mai időben az erdei munkás keresett s az erdei munka biztos megélhetést biztosít s bár a fakereskedelem terén bizonyos ingadozás észlelhető, de az ország fafogyasztó képessége örvedetesen emelkedik s a kellő körülmétekintéssel a fát közvetlenül a fogyasztónak is el tudjuk adni. Minden rossznak van jó oldala is. Sajnálni lehet, hogy egyes fakereskedők a mostani pénzválság idején kénytelenek voltak üzleteiket bezárni, mások többé-kevésbé kisebb terjedelemre szorítani, de ennek az időleges pangásnak előrelátható következménye lesz a házikezelés és értékesítés terjedése, különösen ha minden vidéknek meg lesz az állandó erdei munkásállománya, úgy hogy idegen munkás után nem kell járnia. Oly vidékeken, mint Máramaros, az otthon maradó munkás-felesleggel a belterjesebb kihasználásra és értékesítésre lehet majd áttérni.

L—L.

Csertalpfák szállítása tudvalevően a Máv. talpfaszállítási feltételei szerint szigoruan tiltva van, miután ezeknek ellenálló képessége a földben minimális. Ennek dacára arról értesül egyik laptársunk, hogy újabb időben egy pár kisebb talpfaszállító megkísérelte tölgytalpfák helyett csertalpfákat szállítani, ami az átvevő közegek tapasztalatlansága folytán egy-két esetben sikerült is, de

későbbben felfedezték a bajt és most vizsgálat van folyamatban. Nagyon szomorú, hogy egy-két szállító lelkiismeretlen eljárásával a fakereskedelem jó hírnevét koczkáztatja. Hogy hasonló megtevéstések elkerülhetők legyenek, a jövőben a talpfák átvételénél minden egyes darabot 5%-os vaschloryd-oldattal fognak megpontosítani, mely oldat a tölgytalpfán, annak tannintartalmánál fogva, azonnal sötétfekete színt ölt, míg a cser- vagy bükkfán világosszürke marad.

A közlegelők. A közigazgatás és a gazdasági egyesületek már régóta foglalkoznak a közlegelők kérdésének megoldásával, de eddig, sajnos, eredmény nélkül. Társadalmi uton e kérdés meg nem oldható. Közigazgatási uton is nagy nehézségbe ütközik e kérdés rendezése s így csakis a törvényhozás útján lehet megoldani. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület *Sztojánovits György* báró elnök javaslatára a minap tartott értekezleten foglalkozott e kérdéssel s alapos vita után részletesen kidolgozott javaslatot fogadott el.

A közlegelők közigazgatási hivatását, mondja a javaslat, kettős szempontból kell mérlegelni, ugymint az állattenyésztés szempontjából és szociális szempontból. A közlegelők szociális jelentősége abban rejlik, hogy a kisgazdának, vagy a legelőilletményrel nem bíró munkásnak lehetővé teszi, hogy állattenyésztéssel foglalkozhasson. A legelő-ügyek magánjogi rendezése folytán előállott természetes, legtöbb esetben azonban mesterkéltén előidézett elégedetlenség, részben a kor szelleme, részben a nehéz megélhetés mindinkább előtérbe tolják a közlegelők szociális hivatását. Határozottan állíthatjuk, mondja a javaslat, hogy eddig Temes az egyedüli vármegye, mely e téren a törvényes keretek között minden lehető megtett, hogy a kisemberek érdekeit előmozdítsa. Különbséget kell tenni a községi tulajdont és birtokossági tulajdont alkotó közös osztatlan állapotban lévő legelő között. Ha azt kutatjuk, hogy a birtokosság tulajdonában lévő legelők megfelelnek-e a közlegelő szociális hivatásának, e kérdésre határozottan nemmel felelünk. A Temes megyében e téren történt intézkedések által a közigazgatási bizottság az általa alkotott legelő-rendtartásokban kimondotta, hogy minden községi lakosnak joga van, hogy a közlegelőre marhát kihajtson, akár legelő-birtokos, akár nem.

Intézkedett továbbá a közigazgatási bizottság, hogy abban az esetben, ha a legelő-birtokos több marhát hajt ki, a teherviselés tekintetében a legelő-jogosultsággal nem bírókkal egyenlő elbánásban részesül. Ezzel a bizottság megakadályozza azt, hogy nagy legeltető-dijakkal a munkásoknak és napszámosoknak lehetetlenné tegyék az állattenyésztést. A községi legelők úgy az állattenyésztés előmozdítása szempontjából, mint szociális szempontból jobban szolgálják a legelők közigazgatási hivatását. Mivel pedig a Gazdasági Egyesület erről meggyőződött, szükségesnek tartja, hogy a közbirtokossági közös osztatlan legelőket a községek megvásárolják. Ez pedig csakis oly módon érhető el, ha a törvényhozás kimondaná, hogy a község köteles a birtokossági közlegelőket megváltani. Ki kellene továbbá mondani, hogy a községi legelő használata fejében fizetett legeltetési díj progresszíve állapíttassék meg oly módon, hogy az első marha után egy minimális összeg fizetessék, míg minden következő egyes, vagy több marha után fokozatosan nagyobb a legeltetés díja. A váltás-összeget pedig a közigazgatási bizottság állapítaná meg, a Gazdasági Egyesület, községi képviselő-testület és a birtokosság kiküldöttjeinek meghallgatásával. E javaslattal, jóllehet egyesek érdekeibe ütköznék, a legelő-kérdést egyszer s mindenkorra meg lehetne oldani.

Joanovits alispán a javaslatot kiegészíteni kívánja azzal, hogy intézzenek a kormányhoz feliratot, hogy az urbéresék a jövő év márczius havától kezdve legelőjüket fel ne oszthassák. *Sztojanovits* György báró szintén a javaslat mellett szól; egyuttal jelenti, hogy a földmivelésügyi miniszterrel a napokban tárgyalt ez ügyben, aki a legmelegebben pártolja a legelő-ügy rendezését, amiről különben törvényjavaslat is készül.

A közgyűlés azután a javaslatot az alispán módosításával együtt elfogadta.

Kanada erdőgazdasága. A buzaföldeken kívül Kanada legnagyobb kincsét az erdőségek képezik. Terjedelmüket és értéküket eddig még megközelítőleg sem sikerült megállapítani. Azt lehet állítani, hogy Kanada területének egyharmada, vagyis 13 millió angol négyzetmérföld erdővel van borítva. Ez az osztrák-magyar monarchia egész területének mintegy hatszorosa. A legnagyobb területű erdőségek az állam keleti és távol nyugati, valamint északi

részében vannak. A nagy tavak és a Sziklahegység közötti sík területek faszegények. Kanada erdősegeiben 120 különböző fánemet állapítottak meg, közte tízféle erdei fenyőt, négyféle jegenyefenyőt és négy luczfenyőfélé. Az egyes fánemek mennyiségét illetőleg a vélemények eltérők. Valószínű, hogy az épületfát szolgáltató erdőfenyő (red-pine) és a papirgyártáshoz használt fenyőfa (spruce) van legnagyobb mértékben képviselve. Ez utóbbi fánem állítólag Kanada faállományának a felét teszi. Tekintetbe kell venni, hogy a kanadai erdők legnagyobb része még hosszú időre hozzáférhetetlen és így egyelőre még nem jöhet számításba. Az erdőterületnek mintegy fele az államszövetség, egyharmadánál nagyobb része pedig a tartományi kormány tulajdonában van.

Rendszeres erdőgazdaságról Kanadában még nem lehet szó, amire mindeddig szükség sem volt. Az állam és a tartományok intézkedései leginkább csak az erdőégésekből eredő károk csökkentésére szorítkoznak.

Hogy az erdősegek Kanada ipara szempontjából mily jelentőséggel bírnak, kiténik abból, hogy a legutóbbi statisztikai összeállítás (1901) szerint a faipar (beleértve a papiranyaggyártást is) évi termelésének az értéke a 8 millió dollárt meghaladta. És ez a szám annak az értéknek csak egy részét képezi, amelyet Kanada az ő erdősegeinek köszönhet, mert ebben nem foglaltatik benn az a famennyiség, amelyet a bevándorlók építkezési és tüzelési célokra felhasználnak, mert ennek az értékét nem lehet megállapítani. Kanada fakivitelének az értéke 1902/1903-ban 30 millió dollár, 1903/04-ben 33 millió dollár és 1904/05-ben már 33·2 millió dollár volt.

A kivitel leginkább Anglia és az Északamerikai Egyesült-Államok felé irányul; Brit-Kolumbiából a Csendes-tenger vidékére, különösen Kelet-Ázsiába és Dél-Amerikába exportálnak nagy mennyiségű fát.

Az Egyesült-Államokban a rablógazdaság és az erdők felgyújtása által óriási erdőterületek pusztultak el. Kanada okul az Egyesült-Államok esetén és az erdőgazdaságra mindinkább nagyobb gondot fordít. A szövetségi kormány és Ontario tartomány kormánya központi erdőhivatalt létesített és erdészeti egyesületet alapított Canadian Forestry Association címmel. Ezen egyesület-

nek már ezernél több tagja van; az egyesület célja az erdőpusztítás meggátlása, a fennálló erdők kellő értékesítésének az előmozdítása és új erdőterületek létesítése. Az Ottawában székelő egyesület mindazon telepéseknek, akik arra kötelezik magukat, hogy földjük egy részét befásítsák, ingyen ad facsemetéket. Így az 1901. évben 44 telepés 59.000 db., 1904. évben pedig 1026 telepés közel 2 millió db. facsemetét kapott. Az erdősitésben különösen a német és orosz telepések érnek el szép eredményeket.

Erdészeti szakiskolák létesítését, valamint a torontói egyetemnek erdészeti tanszékkal való kiegészítését az érdekeltek már tervbe vették.

Fr. L.

Nők az erdészet érdekében. Az amerikai női klubok szövetségének erdészeti osztálya is van, amely az erdők megvédését tűzte céljául. Boldog amerikai kollégáink tehát a szép nem támogatását is bírják az erdők pusztítása elleni harcban.

Halálozás. Gróf *Nádasdy* Ferencz földbirtokos, a Vadászati Védegyelet volt elnöke, az Országos Erdészeti Egyesület alapító-, valamint *Kárpáti* Lajos m. kir. erdőtanácsos, az egyesület rendes tagja (Besztercebánya) elhunyt. Béke hamvaikra!

Gyümölcsészeti Lexikon lesz a címe annak a hézagot pótló könyvnek, amelyet *Eötvös* Lajos gyümölcskertész ad ki 1908. január havától kezdve, negyedévenként megjelenő füzetekben. A könyv 1500 cím alatt betűsorban fogja gyakorlati alapon, részletesen ismertetni a gyümölcsészetben előforduló összes szakdolgozatokat. A fontosabb szakközlemények könnyebb megérthetésére, főképp a gyümölcsfák nevelése és metszésénél, több mint 400 ábra és kép fog szolgálni. Előfizetési ára: egy évre (4 füzet) 4 korona, félévre (2 füzet) 2 korona, mely a szerző címére *Eötvös* Lajos Tarczal (Zemplén megye) küldendő be.

Fekete tolokás magvetője (földszórá nélkül) a feltalálónál (*Fekete* Lajos min. tanácsos, nyug. főiskolai tanár, Selmeczbánya) rendelhető meg. Ára 34 K.

Faragó Béla cs. és kir. udvari szállító zalaegerszegi magpergetőgyára a múlt évi pécsi országos kiállításon díszokleveleket nyert a kiállított diszfenyőkért és fajburgonyáért.

